

Vanhusneuvoston lausunto 31.10.2025

Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden vaiheen 2 palveluverkkoesitys

Keski-Suomen vanhusneuvosto on perehtynyt hyvinvointialueen vaiheen 2 palveluverkkoesitykseen. Esitys vastaa hyvinvointialueen tavoitetta varmistaa palvelujen yhdenvertaisuus, toiminnan taloudellisuus ja hoitoketjujen sujutus koko maakunnassa.

Vanhusneuvosto korostaa, että ikääntyneiden palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä inhimillisuus ovat toimeenpanossa asetettava etusijalle.

Vanhusneuvoston painotukset

1. Lähipalveluiden merkitys ja saavutettavuus

- Vanhusneuvosto painottaa, että lähipalveluiden säilyminen on keskeinen osa ikääntyneiden hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta. Vanhusneuvosto esittää huolen niiden kuntien ikääntyneistä, jonne ei jää edes palvelupistettä.
- Palveluverkkoa suunniteltaessa tulee varmistaa, ettei pitenevät etäisyydet avoterveydenhuollon toimipisteisiin, laboratorioihin tai kotihoidon tukipisteisiin aiheuta eriarvoisuutta. Näytteenottopalvelu tulee sisällyttää palvelupisteisiin.
- Palveluverkkomuutoksissa on erityisesti huomioitava heikentynyt liikkumiskyky ja julkisen liikenteen rajallisuus monilla alueilla. Liikkuvia palveluita tulee vahvistaa sekä laajentaa kotiin tarjottavia palveluita. Näillä on suuri merkitys ikääntyneiden koetussa turvallisuudessa.

2. Avoterveydenhuollon ja hoitoketjujen toimivuus

- Avoterveydenhuollon vastaanottopalvelujen saavutettavuus on vanhusväestölle kriittistä.
- On varmistettava, että ajanvarauksen, hoidon arvioinnin ja jatkohoidon koordinaatio toimii saumattomasti ja viivytystä eri toimipisteiden välillä.
- Digitaalisten palveluiden lisääminen on kannatettavaa, mutta tulee varmistaa, että niiden käyttämiseen on tarjolla riittävästi tukea.
- Asiakasmäärien keskittyminen tiettyihin pisteisiin tulee huomioida aukioloaikojen pidentämisellä ja riittävällä henkilöstöllä.

3. Alueellinen osastotoiminta ja kuntoutus

- Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että alueellinen osastotoiminta säilyy riittävän kattavana ja lähellä asukkaita. On kannatettavaa, että osastot profiloituvat ja vältetään potilaiden tarpeeton siirtely osastolta toiselle. Tärkeää on huolehtia alueellisen osastohoidon riittävydestä vastaamaan asukkaiden tarpeeseen.
- Toimeenpanossa tulee panostaa kotona asumista tukeviin palveluihin, kuten kotihoidon vahvistamiseen, palveluohjaukseen ja hyvinvointiteknologian hyödyntämiseen.
- Riittävät lyhytaikaishoitopaikat on turvattava ikääntyneille

4. Ympäri vuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen

- Yhteisöllistä asumista tulisi lisätä merkittävästi samaan aikaan, kuin ympärivuorokautista palveluasumista vähennetään.
- Kotihoidosta hoivapalveluihin siirtymisessä huomioitava asiakkaan ihmisarvoinen ja turvallinen arki

5. Ennaltaehkäisevä työ ja kotona asumisen tuki

- Toimeenpanossa tulee panostaa ja turvata riittävät resurssit kotona asumista tukeviin palveluihin, kuten kotihoidon vahvistamiseen, palveluohjaukseen ja hyvinvointiteknologian hyödyntämiseen.
- Ikääntyneiden palveluverkon kehittämisessä tulee turvata riittävä resurssointi myös ei- lakisääteisiin palveluihin, kuten omaishoito, kuntouttava päivätoiminta, ennakoiva toiminta, kuten seniorikeskukset jne.
- Samalla on huolehdittava siitä, että palvelut eivät digitalisoidu liikaa, ja että ne ovat saavutettavissa tasa-arvoisesti koko hyvinvointialueen sisällä myös niille, joilla ei ole digivälineitä tai taitoja.
- Yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisystä on huolehdittava

6. Henkilöstön saatavuus ja jaksaminen

- Palveluverkkoesityksen onnistuminen edellyttää, että hoitohenkilöstöä on riittävästi ja työolosuhteet ovat houkuttelevat.
- Vanhusneuvosto korostaa, että henkilöstön pysyvyys ja osaaminen ovat hoidon laadun ja potilasturvallisuuden perusedellytys.

Yhteenveto

Keski-Suomen vanhusneuvosto **hyväksyy palveluverkkoesityksen yleisen linjan**, mutta edellyttää toimeenpanossa erityistä huomiota seuraaviin:

- lähipalveluiden ja avoterveydenhuollon saavutettavuudessa on valinnanvapauden lisääntyminen erittäin hyvä uudistus. Hyvinvointialueen kaikki toimipisteet ovat käytettävissä.
- alueellisen osastotoiminnan riittävä laajuus ja kuntoutuksen jatkuvuus
- kotona asumisen tuki ja inhimillinen hoiva
- riittävästi liikkuvia palveluja
- henkilöstön riittävyys ja jaksaminen

Lopuksi

Vanhusneuvosto korostaa, että palveluverkkomuutosten onnistuminen mitataan osaltaan ikääntyneiden kokemuksilla ja arjen sujuvuudella. Hyvinvointialueen tulee kuulla sekä alueellista että kuntien vanhusneuvostoja aktiivisesti myös toimeenpanovaiheessa, jotta päätösten vaikutukset arkeen voidaan tunnistaa ja tarvittaessa korjata ajoissa.

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä huomioida tämän lausunnon lisäksi lausuntopalvelun ja asukastilaisuuksien kautta tulleiden kannanottojen huomioimista.

	PÄÄTÖSESITYS
<p>1. Järjestämisen näkökulma</p> <p>Saavutettavuus, saatavuus, laatu, toimintavarmuus, yhdenvertaisuus</p>	<p>Palveluverkon tiivistäminen on välttämätöntä. Ikääntyneiden kohdalla palvelujen saavutettavuus on haasteellista jos palvelut siirtyvät kauaksi asuinpaikasta. Seudulliset ratkaisut ovat kannatettavia. Yhtenäiset toimintamallit ja palveluihin hakeutuminen koko hyvinvointialueella lisää yhdenvertaisuutta.</p> <p>Ikääntyneille turvattava myös riittävästi ei-lakisääteisiä palveluja.</p>
<p>2. Ihmiset, väestöryhmät</p> <p>Terveys ja hyvinvointi; kokemus hyvinvoinnista ja terveydestä; väestöryhmät, joihin vaikutukset erityisesti kohdistuvat; sukupuolivaikutukset; lapsivaikutukset</p>	<p>Ikääntyneiden hoidon palvelurakenteen keventämiselle tulee varata riittävästi aikaa. Samaan aikaan ei tulisi tehdä muutoksia esimerkiksi omaishoidon tai perhehoidon järjestämiseen. Ikääntyneiden kohdalla varhainen tunnistaminen ja puuttuminen, sekä hoitosuunnitelma ovat tärkeitä hoidon turvaamisessa.</p>
<p>3. Hyvinvointialueen / kuntien /alueiden elinvoima</p> <p>Alueiden veto- ja pitovoima, yritystoiminnan edellytykset</p>	<p>Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen järjestäminen sekä omana tuotantona, että ostopalveluna antaa mahdollisuuksia erilaisiin kumppanuuksiin, jotka hyödyntävät molempia.</p>
<p>4. Talousvaikutukset</p> <p>Välittömät talousvaikutukset, pidemmän aikavälin talousvaikutukset</p>	<p>Ikääntyneiden palveluverkon keventämiselle toivoisi malttia ja lisää aikaa.</p>
<p>5. Henkilöstö</p> <p>Työhyvinvointi, rekrytointi</p>	<p>Henkilöstön työhyvinvoinnista on huolehdittava ja osaavan henkilöstön saatavuus turvattava.</p>
<p>6. Ympäristö</p> <p>Liikenne, rakennukset, tilat</p>	<p>Liikkuvien palvelujen lisääminen on erinomainen asia. Palvelujen saavutettavuuteen voi tukea erilaisilla liikenneratkaisuilla (linja-autot). Joukkoliikenne puuttuu suuresta osasta alueen kuntia.</p> <p>Huoli on erityisesti Kela-taksien riittävydestä.</p>
<p>7. Seutuvaikutukset – maaseutu</p> <p>Maaseudun elinvoima, vaikutukset maaseudun ihmisiin</p>	<p>Soteasemasta luopuminen saattaa viedä kunnasta myös apteekkipalvelut ja vaikuttaa negatiivisesti laajemminkin kunnan elinvoimaan.</p>
<p>8. Seutuvaikutukset – kaupunkiseudut</p> <p>Kaupunkiseutujen elinvoima, vaikutukset kaupunkien ihmisiin</p>	<p>Ihmisiä keskittyy kaupunkeihin. Erilaisista taustoista tulevat ihmiset tulisi huomioida palveluja järjestettäessä. Erityisesti isommissa kaupungeissa on alueita, joiden asukkailla on erityistarpeita.</p>